

عملکرد تأمین اجتماعی به وظایف قانونی

مدیر کل سابق امور مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی با اشاره به اینکه سازمان تأمین اجتماعی طی این سال‌ها به وظایف و تکالیف قانونی خود به درستی و با دقت عمل کرده گفت: «معتقدم این وظایف به خوبی توسط سازمان اجرایی شده‌است.» محمدعلی جنانی افزود: «هر سال یک تکلیفی را هیأت‌مدیره برای هیأت‌امنا‌ی سازمان ارسال می‌کند و هیأت‌امنا آن را تأیید کرده و به هیأت وزیران ارسال که پس از تأیید هیأت دولت، تأمین اجتماعی اجرای آن را در دستور کار قرار می‌دهد و این به تکلیف و وظیفه سازمان برای اجرا تبدیل می‌شود.» وی اظهار داشت: «سازمان تأمین اجتماعی در حیطه وظایف قانونی نقش خود را به خوبی ایفا کرده و می‌دانیم که با توجه به افزایش امید به زندگی و افزایش جمعیت سالمند در کشور، پرداخت مستمری‌ها برای سازمان سنگین‌تر می‌شود؛ پس باید تأمین اجتماعی به منابع درآمدی مستحکم‌تری وصل شود تا بتواند از عهده پرداخت مستمری‌ها برآید.»

جنانی خاطر نشان کرد: «سازمان تأمین اجتماعی آنچه را که به عنوان قوانین بالادستی بوده، انجام داده و امیدواریم این شرایط در آینده هم بهتر انجام شود.» وی اظهار داشت: «سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگ‌ترین نهاد بیمه‌ای در کشور نیمی از جمعیت ایران را قبل از تولد تا پس از فوت تحت حمایت و حفاظت خود قرار داده‌است.» جنانی اضافه کرد: «تأمین اجتماعی به عنوان اولین تولیدکننده خدمات بیمه‌ای و اولین مصرف‌کننده خدمات درمانی و دومین تولیدکننده درمان در کشور شناخته می‌شود.» وی ادامه داد: «اگر بخواهیم خدماتی را که سازمان تأمین اجتماعی به مخاطبان خود شامل کارفرمایان، بیمه‌شدگان و مستمری‌گیران ارائه می‌دهد طبقه‌بندی کنیم در مجموع به سه قسمت تقسیم می‌شود که شامل حمایت‌های بلندمدت، کوتاه‌مدت و بخش درمان است.» وی خاطر نشان کرد: «حمایت‌های بلندمدت شامل مستمری‌ها تحت عنوان مستمری‌های از کارافتادگی، بازنشستگی و مستمری جزیی است، در بحث حمایت‌های کوتاه‌مدت که در قالب خدمات فنی طبقه‌بندی می‌شود شامل اروتز و پروتز، هزینه ایام بارداری، غرامت بیکاری و بیمه‌ای، هزینه کفن و دفن و امثال این خدمات هستند.» وی اضافه کرد: «خدمات درمانی سازمان تأمین اجتماعی در دو حیطه درمان مستقیم با ناولگان درمانی و پلی کلینیکی است. سازمان این خدمات را در سطح گسترده در کشور دارد که در این حوزه بر اساس قانون الزام از سال ۱۳۶۹ سازمان به صورت مستقیم خدمات خود را به مردم ارائه می‌دهد. درمان غیرمستقیم نیز تأمین اجتماعی به صورت غیرمستقیم خرید خدمت می‌کند و واحدهای بیمارستانی و مراکز درمانی و بخش خصوصی را طرف قرار دارد.» مدیر کل سابق امور مستمری‌های سازمان تأمین اجتماعی گفت: «در بخش مستمری‌ها سازمان بر اساس دو ماده قانونی (۷۶) و (۷۷) قانون تأمین اجتماعی برنامه خود را عملیاتی می‌کند. در ماده (۷۶) که چهار بند دارد، سازمان نحوه بررسی بازنشستگی را مطرح می‌کند که چهار روش برای کسی که می‌خواهد بازنشسته شود وجود دارد...»

رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری از عملکرد موفق تأمین اجتماعی می‌گوید حمایت از بازنشستگان، بدون حمایت دولت‌ها

گزارش

در حالی که سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگ‌ترین سازمان بیمه‌ای کشور از هیچ منابع بودجه عمومی استفاده نمی‌کند، در استای ارائه خدمات مطلوب به بیمه‌شدگان و مستمری‌گیران تحت پوشش تاکنون کارنامه موثقی از خود به جای گذاشته است. اینکه خدمات اساسی در بخش‌های بیمه‌ای، درمانی و بازنشستگی سازمان بدون وقفه ارائه شده، خود بخش قابل اتکای کارنامه موفق عملکرد این سازمان محسوب می‌شود. این سازمان در راستای ارتقاء کیفیت خدمات بیمه‌ای و درمانی هر سال مبالغ هنگفتی جهت پرداخت تعهدات بلندمدت و کوتاه‌مدت و هزینه‌های درمانی بیمه‌شدگان و مستمری‌گیران هزینه می‌کند. با استناد به این شرایط باید تعادلی میان منابع و مصارف این سازمان وجود داشته باشد تا بتواند به بهترین شیوه در راستای خدمات‌رسانی مستمر گام بردارد. این در حالی است که خوشبختانه طی این سال‌ها حتی یک روز حقوق مستمری‌گیران و خدمات درمانی به بیمه‌شدگان، مستمری‌گیران و بازنشستگان از طرف این سازمان با اختلال مواجه نشده است. در ۹۱ سال فعالیت، سازمان تأمین اجتماعی اکنون حدود ۵۲ درصد از جمعیت کشور را تحت پوشش دارد و بدون استفاده از منابع دولتی عملکرد مطلوبی با رضایتمندی مخاطبان در کارنامه به ثبت رسانده است. حال با توجه به موضوع مهم عملکرد سازمان تأمین اجتماعی و حمایت‌های این نهاد بیمه‌ای از بازنشستگان و مستمری‌گیران در گفت‌وگو با «حسن صادقی» رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری با طرح پرسش‌هایی به تشریح موضوعات مرتبط با گستره فعالیت و اقدامات سازمان تأمین اجتماعی پرداخته‌ایم.

اینجا رسیده‌ایم. رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری گفت: «بر اساس قانون تأمین اجتماعی، دولت‌ها مکلفند نسبت به پرداخت سهم سه درصدی حق بیمه خود و برآورد و اعمال در بودجه جاری کشور اقدام کرده و این مبالغ نیز باید به حساب تأمین اجتماعی واریز شود.» وی از دیگر مداخلات بیمه‌ای در تأمین اجتماعی را معافیت کارگاه‌های زیر پنج نفر، حق بیمه دوران سربازی، قانون حمایت از بازسازی و نوسازی صنایع کشور، غرامت ایام بیکاری، مشاغل سخت و زیان‌آور کشور، ماده (۱۰) قانون نوسازی صنایع، کارگزاران مخابرات روستایی، قانون حمایت از آزادگان، سنوات ارفاقی کارکنان دولت، قانون برنامه پنج‌م توسعه ماده (۴۹)، (۱۰۳) و بند «و» ماده (۸۰)، قانون تسهیلات جانبازان و دو درصد حرف مشاغل آزاد، قوانین بودجه سنواتی رانندگان حمل‌ونقل عمومی، قالیبافان و صنایع دستی، قوانین بودجه سنواتی خادمین مساجد و باربران عنوان کرد.

۹۰۰ هزار بازنشسته پیش از موعد داریم

صادقی در ادامه اظهار داشت: «۵۳۰ هزار و ۳۹۴ نفر تا سال ۹۶ بازنشسته پیش از موعد داشته‌ایم که اکنون این رقم به ۹۰۰ هزار نفر رسیده است. افراد دارای کمتر از ۱۰ سال سابقه ۱۱ هزار و ۹۲۴ نفر تا سال ۹۵ پیش از موعد کارکنان دولت، ۷۷ هزار و ۱۹۸ نفر ماده (۱۰) نوسازی صنایع و معادن، تا سال ۱۳۹۵ اینها افرادی هستند که زود بازنشسته شده‌اند که تا پایان سال ۹۶ جمع آنها به ۶۵۰ هزار نفر رسیده است.» وی تأکید کرد: «از این تعداد ۲۳۲ هزار و ۶۱۰ نفر افراد دارای کمتر از ۱۰ سال سابقه بوده که سابقه را خریداری و ۱۰ سال زودتر بازنشسته شدند و ۴۷۷ نفر نیز از کارافتاده کار با شهه و ۲۸۰ هزار و ۵۰۵ نفر مشاغل سخت و زیان‌آور است که این افراد متوسط شش سال ارفاق گرفته‌اند.» رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری گفت: «مستمری‌گیران پیش از موعد تا سال ۹۵ نیز ۲۶ درصد کل مستمری‌گیران تأمین اجتماعی را تشکیل می‌دادند اما اکنون بیش از ۲ تا ۳ هزار میلیارد تومان دریافتی دارند.»

لزوم اصلاحات ساختاری

رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری در ادامه گفت: «باید اصلاحات و اقدامات اساسی انجام شود. نیاز است تا تجهیز منابع و کنترل مصارف صورت گیرد و سرمایه‌گذاری به سمتی برود که کارها به سمت سودآوری سوق یابد. در بخش مطالبات از دولت نیز تمرکز بر تعهدات دولت‌ها از محل هدفمندی یارانه‌ها باشد؛ چون اکنون کارفرمای افرادی چون رانندگان جدید و قدیم حمل‌ونقل، زنان سرپرست خانوار، مددجویان، کارکنان مرکز توانبخشی، مربیان خودمالک و مزدبگیر مهدهای کودک، صیادان، زنبورداران، هنرمندان و نویسندگان به نوعی خود دولت شده است. پس تعهدات دولت از محل هدفمندی یارانه‌ها باید برآورده شود؛ به این دلیل که این افراد ۱۲ گروه از محل این تعهدات را شامل می‌شوند.»

لزوم شفافیت در حوزه اقتصادی

صادقی ادامه داد: «همچنین اگر بخواهیم در واقع آینده درستی برای تأمین اجتماعی رقم بزنیم، باید در برنامه هفتم توسعه، الزاماتی به اجرای قانون برنامه؛ هم در بخش سلامت و هم دیدن تأمین اجتماعی وجود داشته باشد که این الزامات شامل دیدن سهم تأمین اجتماعی در حوزه بیمه‌ای، دیده شدن استراتژی سازمان در حوزه اقتصادی، اصلاح پرتقوی، مدیریت تأمین منابع، استفاده از ابزارهای مالی سودآور، اعمال حاکمیت شرکتی در شستا، نظارت بر عملکرد شرکت‌ها، سرمایه‌گذاران و پروژه‌های سرمایه‌گذاری شده، حرکت حوزه اقتصادی سازمان به سمت شفافیت و نقدشوندگی است...»

سال‌های گذشته روی داده مربوط به عدم پرداخت تعهدات دولت و پرداخت نشدن ۳ درصد حق بیمه دولت، پرداخت قانون معافیت سهم کارفرما تحمیلی از سوی مجلس شورای اسلامی و دولت وقت به تأمین اجتماعی، کاهش ارزش ذخایر نقدی سازمان، بازنشستگی پیش از موعد بدون تأمین منابع مصوب دولت و مجلس، مصوبات دولت و شورای اقتصاد و مجلس مبنی بر افزایش قیمت‌ها، درصد کم اشتغال به خاطر شرایط رکود اقتصادی و افزایش تحریم‌ها در سال‌های گذشته است. این مسائل منجر به زودرس کردن مشکلات در سازمان تأمین اجتماعی شدند.»

تأمین اجتماعی نباید مالیات پرداخت کند

صادقی همچنین ادامه داد: «دریافت تعرفه‌ها و عوارض از سازمان تأمین اجتماعی از دیگر اقدامات در این زمینه است. ما معتقدیم تأمین اجتماعی نباید مالیات و عوارض پرداخت کند بلکه باید مانند تعاونی‌ها با این سازمان برخورد شود؛ چون از حق بیمه‌ای که مالیات از آنها کسر می‌شود دوباره مالیات می‌گیرند، عدم بهره‌گیری از فرصت‌ها، منابع و ذخایر از طرف سازمان، عدم افزایش حقوق متناسب با تورم و اعلام غیرواقعی دستمزد بیمه‌شده توسط دولت و کارفرما از دیگر مشکلات در این شرایط است.» وی تأکید کرد: «اگرچه سازمان تأمین اجتماعی هیچ وظیفه‌ای مبنی بر ساخت بیمارستان و مراکز درمانی نداشته و ندارد اما تصمیمات مجلس و مدیران باعث شده تا بخش عمده‌ای از ذخایر سازمان برای ساخت بیمارستان هزینه شود.»

۳ میلیون و ۷۰۰ فرار بیمه‌ای در کشور

رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری افزود: «یکی از تمهیدات تأخیری برای نجات تأمین اجتماعی از بحران، افزایش نرخ حق بیمه متناسب با شرایط زمان است. اکنون سهم حق بیمه پرداختی دولت نباید سه درصد باشد بلکه این سهم باید هفت درصد تعیین شود؛ به این دلیل که برای صندوق بازنشستگی کشوری و لشکری ۹۰ درصد آن را دولت پرداخت می‌کند.»

وی تأکید کرد: «افزایش سن بازنشستگی به شرایط ۵۵، ۶۰ و ۶۵ سال باید صورت گیرد. رشد اقتصادی مستمر که در نهایت اشتغال و بیمه‌شده بیشتر را داشته باشیم نیز از ضروریات به شمار می‌رود. اکنون اقتصاد مولد به غیرمولد و اشتغال هم از مولد به غیرمولد تبدیل شده است و همین عامل فرار بیمه‌ای است به طوری که در کشور ۳ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر فرار بیمه‌ای دارند که این افراد باید بیمه‌شده اجباری باشند که نیستند.»

افزایش سن امید به زندگی و سن پایین بازنشستگی

وی خاطر نشان کرد: «باید حقوق‌ها و دستمزد نیروی کار واقعی شود. بر اساس سیر طبیعی سازمانی افزایش امید به زندگی و سالمندی را شاهد هستیم، در حالی که مسافیش امید به زندگی از ۵۵ به ۷۵ سال در کشور رسیده، اما از طرفی سن بازنشستگی را به عدد ۵۰ رسانده‌ایم!»

صادقی ادامه داد: «هنگامی که نظام اداری کشور یکپارچه می‌شود، سازمان تأمین اجتماعی بر اساس سابقه تاریخی که در این زمینه تجربه کرده، دچار انواع مداخلات غیربیمه‌ای مانند مشکلات دولت‌ها در ایفای تعهدات قانونی خود، متغیر شدن بازار کار و رشد اقتصادی، انجام نشدن به موقع اصلاحات بیمه‌ای شده و این موضوع همچنان ادامه دارد تا امروز که ما به این نقطه رسیده‌ایم.» به گفته وی، عدم تناسب بین امید به زندگی و سن بازنشستگی از دیگر مشکلات سازمان است؛ چون اکنون امید به زندگی زنان ۵۵ به ۷۵ سال و مردان ۵۵ به ۷۰ سال رسیده است. از طرفی سن بازنشستگی زنان به ۴۰ تا ۴۲ سال و مردان هم به ۵۰ سال رسیده است. می‌توان گفت حذف شرط سنی در مشاغل و کاهش سن بازنشستگی زنان در واقع دلیل اصلی بخشی از این سؤال است که چرا به

با هفت درصد، دولت با سه درصد و سود حاصل از سرمایه‌گذاری است.» وی خاطر نشان کرد: «برای نظام تعهدات نیز در واقع یک مزایایی بر اساس قانون تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴ تعریف شده که نظام تأمین مالی سازمان بر اساس تعادل سالانه منابع و مصارف تعریف شده و مهمترین ویژگی‌هایی آن تعهدات سه‌جانبه‌گرایی بین‌النسلی است.» وی ادامه داد: «یک روش دیگر میزان مستمری با توجه به فرمول مشخصی است که در قانون هم به آن توجه شده است. به عبارتی میزان مزایا از قبل مشخص است که روشی مبتنی بر حق بیمه معین است. در این روش میزان مستمری تابعی از بیمه‌ها و سود مربوطه در زمان درخواست مستمری است. در واقع سهم کارفرما، سه درصد حق بیمه سهم دولت، فرایند بیمه‌ای و اقتصادی، مطالبات معوق، وصول حق بیمه و حق بیمه‌شده؛ همه در این فرایند قرار می‌گیرند و خروجی آن درمان، مستمری و سایر تعهدات می‌شود.»

صادقی اظهار داشت: «در واقع یک ورودی منابع، یک فرایند بیمه‌ای و اقتصادی و یک خروجی تعهدات داریم که در قانون تأمین اجتماعی آورده شده است.»

امکان عدم تعادل منابع و مصارف با شکاف نقدینگی

وی در ادامه به شرایطی که ممکن است موجبات عدم تعادل منابع و مصارف را فراهم آورد اشاره داشت و گفت: «بخشی از وضعیت عدم تعادلی در حوزه منابع و مصارف که حاصل عملکرد در دوره‌ها و سال‌های گذشته این سازمان است و شکاف نقدینگی را به دنبال داشته، اکنون در حدود ۲۰ درصد است که البته این شکاف در سال ۱۳۸۰ تنها پنج درصد بود. منابع نقدینگی حاصل از حق بیمه ما در سال ۱۳۸۰ به گونه‌ای بود که مبلغی هم پس‌انداز داشته‌ایم. این شکاف در سال ۱۳۸۱ به رقم ۱۷ درصد و در سال ۱۳۸۲ دوباره به پنج درصد و سال ۱۳۸۳ نیز این شکاف نقدینگی به هشت درصد رسید.»

صادقی اضافه کرد: «این رقم در سال ۱۳۸۴ منفی می‌شود و از این سال بنا بر پیش‌بینی کارشناسان «پسا» برای تأمین اجتماعی، شکاف منفی آغاز می‌شود که به ۳ تا ۹ درصد منفی هم رسید. در سال ۱۳۹۹ به ۲۹ درصد منفی رسید و اکنون ۳۰ درصد عدم تعادل منابع و مصارف و شکاف نقدینگی را رقم زده است.»

عدم همراهی دولت در سال‌های گذشته با تأمین اجتماعی

رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری به نقطه شروع تأمین اجتماعی در سال ۱۳۵۴ اشاره کرد و گفت: «مشکلات عمده سازمان از سال ۱۳۸۶ آغاز شد. متأسفانه اقدامات تسریعی در زودرس کردن این شرایط در کشور اتفاق افتاده که این اقدامات که در

تاریخچه خدمت‌رسانی سازمان تأمین اجتماعی

«حسن صادقی» رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری درباره تاریخچه تأسیس سازمان تأمین اجتماعی گفت: «سیر تاریخی تکمیلی تأمین اجتماعی در ایران از سال ۱۳۱۰ و قبل از آن بازمی‌گردد که در آن زمان «صندوق احتیاط کارگران طرق و شوارع» برای حمایت از کارگران خطوط آهن، در سال ۱۳۱۵ صندوق احتیاط و صرفه‌جویی کارخانجات، سال ۱۳۲۶ بنگاه رفاه اجتماعی و سال ۱۳۲۸ هم صندوق تعاون و بیمه کارگران کشور، سال ۱۳۳۲ تحت عنوان سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران شکل می‌گیرد که این سازمان کار خود را تا سال ۱۳۵۴ دنبال کرده و پس از تغییر قانون، سازمان تأمین اجتماعی امروزی شکل می‌گیرد.»

تأمین اجتماعی، سازمانی برای کل جامعه

این فعال حوزه بازنشستگی در ادامه افزود: «پس از سال ۱۳۵۴ که سازمان تأمین اجتماعی در کشور فراگیری می‌شود، همه کارگران فعال در حوزه صنعت و خدمات را در بر می‌گیرد و امروز حدود ۴۵ میلیون نفر از جمعیت کشور تحت پوشش تأمین اجتماعی هستند.»

بنا بر آمار موجود در حدود ۷۶ درصد کل جمعیت کشور بیمه‌شده این سازمان محسوب می‌شوند که طبق آمار ۴۵ میلیون نفری تأمین اجتماعی، این سازمان به ۵۲ درصد جمعیت کشور خدمات ارائه می‌دهد.» وی به آمار حدود ۶ میلیون مستمری‌گیر در کشور نیز اشاره کرد و گفت: «اکنون بیش از ۴ میلیون نفر از این مستمری‌گیران تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی هستند.»

پوشش خدماتی تأمین اجتماعی به جامعه سالمندان

صادقی افزود: «با توجه به اینکه جامعه سالمند در کشور حدود ۴۷ درصد جمعیت را تشکیل می‌دهند، بخش عظیمی از آنها تحت پوشش تأمین اجتماعی هستند. این سازمان در واقع بیش از ۴ میلیون خدمات بستری و ۴۰۰ میلیون خدمات سربایی درمانی در طول سال به افراد تحت پوشش ارائه می‌دهد. البته پرداخت مقرری بیمه بیکاری در طول دوران کرونا و از ابتدای سال جاری به یک میلیون و ۲۰۴ هزار نفر نیز از دیگر خدمات سازمان است.»

ادامه حیات بدون اتکا به منابع بودجه عمومی

رییس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری گفت: «تأمین اجتماعی یک سازمان درآمد-هزینه‌ای بدون اتکا به منابع دولتی و بودجه عمومی است که منابع درآمدی آن شامل دریافت حق بیمه کارگران